“*Благодаря ти, Господи, че го взе при себе си навреме. Той нямаше да преживее това!*”

Може би, повече от загубата на този град болка предизвиква чувството, че малко или много сме измамени; още по-лошо, че сме мамени години наред, без да сме забелязвали това, заслепени от своята любов към Сараево. Действително, този град е като капризна любовница, в чиято власт бяхме. Идвайки през далечните минали лета в Сараево, и самият аз допринесох за създаването на съблазнителния ориенталски мит за него. Разглезени и преситени, търсехме странни и редки вкусове, сетивно звучащи думи (*севдах* ‘любов’ и *истилах* ‘завоевание’, *мерхамет* ‘милосърдие’ и *садака* ‘милостиня’), впускахме се в мераклийски обреди, които са ни оставили в наследство разплутите османлийски чревоугодници. Докато се приземявах в Сараево, от птичи поглед то ми приличаше на зелена ваза, каквито обичат да държат писателите на писалищните си маси, препълнена с белите подострени моливи на минаретата. Колко пъти само съм водил приятели и гости по сараевските базари и безистени, по ханове, гостилници и кафеджийници като онази, която беше долепена до Вратничка капия, на рахметли (покойния) Вейсил-ефенди, който не мелеше печеното кафе, а го счукваше с дървено чукало в каменен хаван, и където се пиеше ароматен сок от хвойна; хранех гълъбите край шадравана пред Беговата джамия, на чиято плоча беше издълбано, че това е “камък на Иван Качич от Пучище на Брач”, разгадавах орнаментиката на арабската калиграфия по текетата (мюсюлманските манастири), наслаждавах се на различността на вкуса на турската храна, сервирана в сахани

(плитки медни паници) след топа, който вечер обявяваше края на рамазанския пост – началото на гощавка в някои от старите мюсюлмански къщи, застлани с черджета, на които се седеше без обувки, по турски. А през цялото това време, зад любезността, усмивката и ориенталската престореност, години наред е готвен заговор да ни отнемат родния град. Все пак, и днес, след всичко това, не искам да вярвам, че в това са замесени старите бейски фамилии, нито бедняците, които считаха за най-голяма благодат горещия байрамски самун, купен от дъската на главата на пекарския помощник – самун без кебап, поръсен само с няколко капки олио. ("Ако можеше Аллах да дава така до смъртта" – въздишаха старите мюсюлманки). На сиромасите не им е до политика и история! Това показва и отдръпването на почтените, обеднели бейски семейства зад дворските дувари, а и мрачните думи на Андрич, че "ще дойдат времена, когато умните ще млъкнат, будалите ще проговорят, а фукарите ще забогатеят..."